

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 16/2022-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 48 T 30/2020 a postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 83/2021 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach všeobecných súdov označených v záhlaví. Sťažovateľ navrhuje zrušiť uznesenie Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 48 T 30/2020 zo 6. júla 2021 a uznesenie Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tos 83/2021 zo 14. septembra 2021 a navrhuje okresnému súdu nariadiť, aby vo veci konal na základe dôkazov a vydal nové rozhodnutie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ podal v júni 2021 v rámci konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 48 T 30/2020 žiadosť o zrušenie zákazu opustenia územia Slovenskej republiky (ďalej aj „žiadosť“), aby mu bola možnosť cestovať rozšírená na štáty Európskej únie. Pôvodne mu bol nariadený probačný dohľad s obmedzeniami, ako je monitorovanie a zákaz vycestovania mimo Žilinského kraja. V septembri 2019 bola schválená jeho žiadosť o zmenu obmedzení v podobe možnosti cestovania na území celej Slovenskej republiky kvôli práci a v lete 2020 mu bolo zrušené monitorovanie.

Po vyhlásení uznesenia okresného súdu zo 6. júla 2021 o zamietnutí jeho žiadosti sťažovateľ podal sťažnosť, v ktorej uviedol, že ju zdôvodní písomne po doručení znenia „*rozsudku*“. V odôvodnení sťažovateľ uviedol, že vlastne nemá čo zdôvodňovať, lebo sudca nič v uznesení neuviedol, iba opísal 8 rokov staré prípady a návrh prokurátora. Senát krajského súdu následne rozhodol uznesením č. k. 1 Tos 83/2021 zo 14. septembra 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. S odkazom na obsah súdneho spisu sťažovateľ argumentuje v ústavnej sťažnosti takto:

Konajúci sudca okresného súdu jednal vo vzťahu k sťažovateľovej neúčasti na pojednávaní a jeho ospravedlneniu neprimerane k vzniknutej situácii. Tiež na prvom hlavnom pojednávaní, na ktorom sa má prejednávať väzba, v sťažovateľovom prípade nahradenie väzby probačným dohľadom, toto neurobil, neprejednával ani sa o tom nezmenil. Všeobecné súdy porušili Trestný zákon, Trestný poriadok, pretože sťažovateľovu žiadosť, resp. sťažnosť vždy prejednávajú po termínoch, ktoré určujú tieto predpisy. Súdne konanie prebehlo bez zisťovania aktuálneho skutkového stavu veci. Súdy bez zisťovania skutočnosti iba prečítali žiadosť sťažovateľa a to, čo tvrdil prokurátor. Senát krajského súdu v uznesení sp. zn. 1 Tos 83/2021 uviedol proti sťažovateľovi krivé obvinenie, že sa úmyselne nedostavil na pojednávanie a robil obštrukcie. Z týchto dôvodov všeobecné súdy porušujú sťažovateľove ústavné práva. Porušujú sa tiež z dôvodu, že sa nenaplnilo tvrdenie prokurátora, „*z ktorých dôvodov nebol udelený probačný dohľad*“. Postup všeobecných súdov „*vo veci žiadosti o sťažnosti*“ je nesústreďený, neefektívny, ako účastníkovi konania sa mu nedostalo ochrany práva, pre ktorého porušenie sa obracia so žalobou na súd.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Obsahom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní okresného súdu a krajského súdu.

5. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť bez právneho zastúpenia advokátom a aj z tohto dôvodu má formálne aj obsahové nedostatky. Chýba v nej viacero všeobecných náležitostí (dátum narodenia sťažovateľa, plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom) a väčšina osobitných náležitostí ústavnej sťažnosti (jednoznačné označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým mali byť porušené základné práva a slobody, konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd, nebola pripojená kópia právoplatného rozhodnutia).

6. Sťažovateľ nie je zastúpený právnym zástupcom z radov advokátov, čo je podmienka vyžadovaná § 34 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a ani nepožiadaval o jeho ustanovenie, a preto by prichádzal do úvahy postup ústavného súdu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania, prípadne priamo jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonných náležitostí. V konaní na ústavnom súde však môžu za určitých okolností prevážiť hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd

rozhodne o podanej ústavnej sťažnosti aj bez odstraňovania nedostatkov podania. Je to tak v prípade, keď dospeje k záveru, že ani doplnenie ústavnej sťažnosti by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privodiť sťažovateľovi úspech.

7. Sťažovateľ vytýka okresnému súdu porušenia Trestného poriadku a Trestného zákona pri prejednávaní obžaloby a spoločne s ním aj krajskému súdu vyčíta všeobecne nedodržiavanie termínov, neefektívnosť a nesústredenosť. Časť námietok smerujúcich proti nedostatočnému zisteniu skutkového stavu sa týka rozhodovania súdov o žiadosti sťažovateľa a následnom opravnom prostriedku.

8. V súvislosti s námietkou o porušení práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu je potrebné uviesť, že ústavný súd, ako aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) považujú označené právo za „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok (obdobne III. ÚS 33/04, IV. 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016).

9. V rámci zabezpečenia podkladov pre rozhodnutie si ústavný súd pre úplnosť vyžiadal spis okresného súdu, z ktorého zistil, že na sťažovateľa bola 24. marca 2020 podaná obžaloba, konanie naďalej prebieha a okresný súd vo veci samej zatiaľ nerozhodol. Proti postupu konajúceho okresného súdu a jeho rozhodnutiam má sťažovateľ možnosť brániť sa riadnymi, prípadne mimoriadnymi opravnými prostriedkami, v ktorých môže účinne predniesť námietky o porušení Trestného zákona alebo Trestného poriadku. Rozsah prieskumnej právomoci odvolacieho súdu, ako aj dovolacieho súdu im umožňuje naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách konania, a preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010).

10. O základných právach a slobodách sťažovateľa (právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý súdny proces) aktuálne rozhoduje okresný súd. O jeho prípadných (sťažovateľom presne nešpecifikovaných) pochybeniach bude v prípade podania odvolania oprávnený rozhodovať krajský súd ako súd odvolací. Ústavná sťažnosť je predčasná, pretože sťažovateľ doteraz nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Ústavný súd ďalej posúdi námietky sťažovateľa týkajúce sa rozhodovania okresného súdu a krajského súdu o jeho žiadosti o zrušenie zákazu opustenia Slovenskej republiky a o následnom opravnom prostriedku (sťažnosti). V tejto časti je znenie ústavnej sťažnosti nejednoznačné v tom, či sťažovateľ popri postupe súdov napáda aj vydané rozhodnutia označené v bode 1, ktorých zrušenia sa podľa návrhu petitu sťažovateľ domáha. Z dôvodu materiálnej ochrany ústavnosti ich ústavný súd preskúmal, pretože to je možné rozumne vyvodiť z ústavnej sťažnosti bez prekročenia rámca daného § 45 zákona o ústavnom súde.

12. Sudca pre prípravné konanie okresného súdu uznesením č. k. 29 Tp 61/2019 z 26. júla 2019 sťažovateľa nevzal do väzby a prepustil ho zo zadržania, jeho väzbu nahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka, uložil mu tento dohľad a tiež povinnosť oznamovať zmenu adresy, nariadil

kontrolu technickými prostriedkami a uložil mu primerané povinnosti a obmedzenia (povinnosť dostaviť sa okamžite po prepustení a neskôr pravidelne k probačnému a mediačnému úradníkovi, zákaz vycestovať do zahraničia a zákaz prekročiť hranice Žilinského samosprávneho kraja). Aktuálne má sťažovateľ na základe uznesenia okresného súdu č. k. 29 Tp 61/2019 z 26. septembra 2019 uložený spomedzi primeraných povinností alebo obmedzení jedine zákaz prekročiť hranice Slovenskej republiky. Kontrola technickým prostriedkom – zariadením na určenie polohy kontrolovanej osoby mu bola zrušená uznesením okresného súdu č. k. 48 T 30/2020 z 31. augusta 2021.

13. Ústavný súd v súlade s konštantnou judikatúrou EŠLP kvalifikuje sťažovateľovu námietku o porušení čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami ako zjavne neopodstatnenú. Dôvodom je neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie o zrušenie alebo zmenu niektorých z uložených primeraných povinností alebo obmedzení podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku. Toto konanie sa totiž netýka rozhodnutia o „trestnom obvinení“ ani rozhodnutia o „občianskych právach a záväzkoch“. Kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru je materiálna povaha predmetu konania, ktorá v trestných veciach zásadne nepresahuje okamih právoplatného rozhodnutia o vine a treste. Ústavná sťažnosť sťažovateľa v tejto časti je teda nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Väzobným konaním nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru aj preto, lebo túto oblasť ochrany práv v zásade upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru, v ktorom sú obsiahnuté určité základné procesné záruky, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie vyplývajúce z čl. 6 dohovoru (II. ÚS 175/2017).

14. Hoci sťažovateľ nenamieta porušenie čl. 5 dohovoru, ústavný súd iba pre úplnosť dodáva, že aktuálny stupeň obmedzujúcich účinkov rozhodnutí uvedených v predchádzajúcom bode, ich trvanie či spôsob uplatňovania nedosahuje intenzitu pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa, ktorá by umožňovala založiť jeho použiteľnosť.

15. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými rozhodnutiami ústavný súd uvádza, že toto ustanovenie sa zásadne uplatňuje vo vzťahu ku konaniu vo veci samej. Namieste je preto väčšia zdržanlivosť zo strany ústavného súdu k zasahovaniu do rozhodnutí súdov, ktorých predmetom nie je riešenie podstaty veci (obžaloby), ale rôznych pridružených otázok.

16. Najzávažnejšie zásahy do základných práv a slobôd v prebiehajúcom trestnom konaní podliehajú v zásade súdnemu prieskumu (väzba, zaistenie majetku, pozn.). Dôvod na využitie právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy by bol daný len výnimočne, ak by došlo k neprípustnému zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa, ktorý by nebol napravený ani pri súdnej kontrole (napr. I. ÚS 66/2021). Z hľadiska procesných garancií súdnej a inej právnej ochrany by muselo ísť o kvalifikovaný procesný exces (zjavná chyba výroku, absencia zákonného podkladu, vydanie nepríslušným orgánom, svojvôľa). Z hľadiska hmotného práva by malo ísť o očividný nepomer medzi sledovaným cieľom a použitými prostriedkami na jeho dosiahnutie.

17. Napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu už uvedené atribúty nenapĺňajú. Na preskúmanie napadnutého rozhodnutia okresného súdu zo 6. júla 2021 ústavný súd z dôvodu subsidiarity nemá právomoc, pretože proti nemu bola prípustná sťažnosť (tú sťažovateľ aj využil), o ktorej mal právomoc rozhodnúť krajský súd, a preto v tejto časti je daný dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

18. Napadnutým rozhodnutím krajského súdu zo 14. septembra 2021 bola zamietnutá sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. V dôvodoch poukazuje krajský súd na neoslabenie väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, ktoré vzhľadom na dôvodné podozrenie zo stíhanej trestnej činnosti odôvodňuje aj nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Zákaz vycestovať do zahraničia je namieste pre posilnenie dohľadu a zabezpečenie plynulosti súdneho konania, pričom neboli zistené vážne dôvody na záver o neprimeranom obmedzení sťažovateľa týmto zákazom alebo jeho trvaním. Je povinnosťou sťažovateľa strpieť dohľad probačného a mediačného úradníka a nejde o žiadnu „nadprácu“ sťažovateľa, ktorá by mu mala priniesť výhody v podobe zrušenia posledného obmedzenia.

19. Ústavný súd na tomto mieste nevidí priestor, aby polemizoval so závermi krajského súdu posudzovanými komplexne vo vecnej súvislosti s napadnutým uznesením okresného súdu (m. m. IV. ÚS 350/09), ktoré na tomto mieste ani nie je nevyhnutné priblížiť. V tejto fáze konania sú to práve súdy, ktoré vedia najlepšie posúdiť naplnenie zákonných predpokladov pre vydanie rozhodnutí v trestnom konaní s priamou znalosťou všetkých skutkových okolností. Obsah napadnutého rozhodnutia krajského súdu neobsahuje také závery, ktoré by boli v extrémnom nesúlade s obsahom spisu. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Zohľadňuje všetky podstatné argumenty sťažovateľa. Sťažovateľove námietky sa koncentrujú na napádanie zákonnosti rozhodnutia a nemajú dostatočný ústavnoprávny presah.

20. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu sa netýka vecí samej a jeho povaha neodôvodňuje osobitný zásah ústavného súdu, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2022

Ladislav DUDITŠ
predseda senátu